

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitettujen lintulajien häirintää ja tappamista

1 Hakija

[REDACTED]

2 Asia

Lupahakemus valkuposkihanhien ja kurkien pelloilta karkottamiseen viljelyvahinkojen estämiseksi Mynämäellä ja Maskussa, Varsinais-Suomessa.

Asia on tullut vireille Varsinais-Suomen ELY-keskukseen asianumerolla VARELY/4929/2025.

3 Hakemus

Lupaa haetaan valkuposkihanhien ja kurkien karkottamiseen viljelmiltä seuraavan tilan peltolohkoilla: 490003681.

Hakemusalueen pellot sijoittuvat Mynämäelle ja Maskuun. Hakemuksen kattama peltoala on 159 hehtaaria. Lupaa haetaan vuosille 2026–2030 kurjen osalta ajalle 1.5.–31.7., sillä maissin taimet ovat syötävissä ko. ajanjaksona. Kurjet yöpyvät lahdella ja lähtevät aamuyöstä pelloille syömään maissin taimia. Valkuposkihanhen osalta lupaa haetaan ajalle 1.4.–15.5. Paikallisten lintuharrastajien mukaan valkuposkihanhia on hakijan pelloilla keväisin noin 3 000 kpl. Hakemuksen täydennyksissä on tullut esille tarve karkotustoimille myös syksyisin.

Lupaa haetaan viljelmille aiheutuvien vakavien vahinkojen estämiseksi. Linnut syövät rehunurmet maan tasalle ja tämä aiheuttaa useimmiten kahden ensimmäisen nurmisadon menetyksen. Nurmisato ja sen onnistuminen on elintärkeää kotieläintilalle. Rehumaisi on tärkeä osa kotieläinten rehustusta, mutta sen osalta on jouduttu kurkien vuoksi tekemään muutoksia. Maissi joudutaan kylvämään mahdollisimman lähelle tilakeskusta eli maissille sopivien lohkojen määrä on pienentynyt huomattavasti. Nurmilohkoille, jotka tulevat hanhien syömäksi, ei löydy muita kasvivaltoehtoja. Vahinkoja on aiheutunut noin 5 vuotta.

Vahinkoja on pyritty ehkäisemään sillä, että peltoja vartioidaan ja lintuja hätistellään myös öisin. Karkotuslaitteita on ostettu, viritetty paikoilleen ja korjattu. Karkotuslaitteet vahingoittuvat helposti eivätkä ole kovin pitkäikäisiä. Lisäksi peltoja on jouduttu uusintakylvämään tai perustamaan uudelleen kasvustoja.

Lupaa haetaan yhden kurjen ja viiden hanhen tappamiseen pelottelumielessä. Kaikkia sallittuja toimenpiteitä on yritetty, mutta niistä ei ole ollut apua. Vahingot aiheuttavat merkittävästi lisätyötä, stressiä sekä sadonmenetyksiä.

Muiden alueen linnustotietojen perusteella tiedetään, että hakemusalueella levähtää lisäksi erityisesti keväisin tundra- ja metsähanhia.

4 Kuuleminen

Kuuleminen tärkeistä linnustoalueista

Hakijaa on kuultu hallintolain 34 §:n mukaisesti hakemusalueelle sijoittuvista tärkeistä linnustoalueista. Hakija on toimittanut vastineen 17.11.2025.

Ongelmallisin alue sijaitsee varsinaisen Natura 2000-alueen ulkopuolella, Meripääntien ja Mynäjoen välisellä alueella eli lohkoilla Jussin pelto (4900024011), Jussin ranta (4900024112), Loukonen (4900070790), Moberg (4900184867), Taka-Äijälä (4900062508), Kaijaslohko (4900125152) ja Kaijasenranta (4900125051). Siellä linnut viivähtävät isoina parvina ja syövät peltojen kasvustot maan tasalle keväisin (maissi ja nurmi) sekä syksyisin (viljat).

Toimenpiteillä ei ole tarkoitus heikentää rauhoitettujen lajien kantoja eikä Natura 2000-alueen luontoarvoja. Peltojen viljely ja tilan kotieläinten rehustus on vaikeutunut merkittävästi viimeisten vuosien aikana ja hakija toivoo saavansa apua haastavaan tilanteeseen.

5 Määräykset, joita hakemus koskee

Valkoposkihanhi, kurki ja tundrahanhi ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettuja.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin tahallinen tappaminen ja vahingoittaminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänkierron kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. viljelmille aiheutuvan vakavan vahingon estämiseksi. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

6 Päätös ja lupaehdot

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle luvan valkoposkihanhiin, kurkien ja tundrahanhiin karkottamiseen vahingoittamattomilla menetelmillä alla luetelluin ehdoin. Lupaa ei myönnetä kurjen ja valkoposkihanhiin tappamiseen.

1. Lupa on voimassa vuosina 2026–2028.

2. Karkottaminen on sallittua keväällä ja kesällä aikavälillä 15.3.–9.8. Tällöin karkottamisessa on sallittua käyttää lintuja vahingoittamattomia menetelmiä pois lukien kovaääniset äänipelotteet.
3. Syysmuuttokaudella karkottaminen on sallittua aikavälillä 10.8.–30.11. Syysmuuton aikana karkottamisessa on sallittua käyttää vahingoittamattomia menetelmiä mukaan lukien kovaääniset äänipelotteet. Luvanhaltijan tulee ottaa yhteyttä kuntaan ja tehdä tarvittaessa meluilmoitus ennen äänitykin ja muiden kovaäänisten äänipelotteiden käyttöä.

Alue, jolla lintuja saa karkottaa

4. Karkotustoimia saa tehdä liitteessä 1 (A) luetelluilla kasvulohkoilla. Karkotustoimet on kielletty liitteessä 1 (B) luetelluilla kasvulohkoilla. Lupa koskee tilan tilatunnuksella olevia kasvulohkoja vuoden 2025 tilanteen mukaisesti. Jos lohkojen pinta-aloissa tai sijoittumisessa tapahtuu muutoksia luvan voimassaoloaikana, lupa-alue ei laajene, pienene tai siirry uusille alueille. Lupa-alue näkyy liitteestä 2.
5. Valkoposkihanhia, kurkia ja tundrahanhia ei saa karkottaa pelloilta, joilla niiden laidunnus ja lepääminen eivät aiheuta vakavaa vahinkoa. Tällaisia pelloja ovat puidut viljapelot, luonnonhoitonurmet, monimuotoisuuskasvit, lintupellot, pysyvästi viljelemättömät pellot, suojavyöhykkeet- ja kaistat, viherlannoitusnurmet ja kesantopellot. Lintuja saa kuitenkin karkottaa sellaisilta puidulta viljapelloilta, joilla puinnin jälkeen kasvava kasvusto on tarkoitus korjata (esim. kerääjäkasvi tai uudistettu nurmi).

Muut ehdot karkotustoiminnan toteutukseen

6. Karkotustoimenpiteitä saavat toteuttaa luvanhaltija ja hänen valtuuttamansa henkilöt. Luvanhaltija vastaa siitä, että kaikki karkotustoimenpiteiden suorittamiseen osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
7. Karkottamisessa voi käyttää koira, joka on ominaisuuksiltaan ja koulutustasoltaan toimintaan soveltuva, ja koko toiminnan ajan ohjaajan hallinnassa. Koira ei saa vahingoittaa lintuja. Koiran käyttämisessä tulee huomioida myös muu koiria koskeva lainsäädäntö.
8. Karkotusmenetelmiä ei saa kohdistaa muihin mahdollisesti samoilla peltoalueilla levähtäviin rauhoitettuihin lintulajeihin. Rauhoittamattomien lajien kuten metsähanhien karkottamiseen liittyen hakijan tulee tarvittaessa olla yhteydessä Suomen riistakeskukseen.
9. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.

Toimenpiteiden valvonta

10. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimesta) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.
11. Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
12. Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain 31.12. mennessä. Raportti toimitetaan Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon (kirjaamo@lv.fi) päätöksen asianumerolla LVV-U/28782/2026 varustettuna. Raportissa tulee ilmetä käytetyt

karkotusmenetelmät ja arvioida niiden vaikutusta vahinkoihin sekä lintujen esiintymiseen alueella.

7 Perustelut

Hakemusalueeseen kuuluvia peltolohkoja sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaalle Mietoistenlahti-Louhisaarenlahti FINIBA-alueelle, maakunnallisesti arvokkaalle Mietoistenlahti MAALI-alueelle sekä Mietoistenlahti Natura 2000-alueelle (FI0200089, SPA). Hakemusalueen pelloilla levähtää suuria määriä valkoposkihanhia ja kurkia ja niiden katsotaan tästä syystä olevan luonnonsuojelulaissa tarkoitettuja muuton kannalta tärkeitä levähdysalueita ja muuten lajien elinkierron kannalta tärkeitä alueita, jolloin valkoposkihanhiin ja kurkien häirintä edellyttää luonnonsuojelulain mukaisen poikkeuslupan.

Päätös koskee hakemuksesta poiketen myös tundrahanhea, sillä taustatietojen perusteella tiedetään, että alueella levähtää valkoposkihanhiin ja kurkien lisäksi tundrahanhia, usein samoissa parvissa muiden lintujen kanssa. Vahinkojen tehokas ehkäisy edellyttää, että hakijalla on lupa myös tundrahanhiin karkottamiseen.

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ehdot ja luonnonsuojelulain määräyksistä voidaan poiketa viljelmille aiheutuvan vakavan vahingon estämiseksi. Poikkeuslupa myönnetään valkoposkihanhiin, kurkien ja tundrahanhiin karkottamiseen niitä vahingoittamattomilla menetelmillä. Lupaa ei ole perusteltua myöntää valkoposkihanhiin tai kurjen tappamiseen.

Vakavien vahinkojen aiheutuminen

Suurina parvina levähtävät ja laiduntavat valkoposkihanhet, kurjet ja tundrahanhet aiheuttavat vakavaa vahinkoa viljelyksillä. Vahingot kohdistuvat erityisesti rehunurmiin, maissiin ja oraisiin.

Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Luvan myöntämisen edellytysten mukaan poikkeuslupa voidaan myöntää vain, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole. Esimerkiksi erilaisiin pelotteisiin (pelotinleijot, -pallot jne.) linnut tottuvat helposti. Valkoposkihanhiin, kurkien ja tundrahanhiin aiheuttamaa vakavaa viljelyvahinkoa ei tämänhetkisen tiedon perusteella voida torjua muuten kuin käyttämällä erilaisia karkotusmenetelmiä.

Lupa rauhoitettujen lintujen tappamiseen voidaan myöntää ainoastaan siinä tapauksessa, että niiden aiheuttamaa vahinkoa ei voida torjua muilla keinoilla. Korkeimman hallinto-oikeuden valkoposkihanhiin ampumista koskevan päätöksen KHO 2015:104 mukaan ampumiselle vaihtoehdoisen vahingontorjuntakeinon on oltava tehokas eli vähennettävä merkittävästi vakavaa vahinkoa ollakseen tyydyttävä. Toisaalta tyydyttävän vaihtoehdon tulee olla taloudellisessa mielessä ja muutenkin toteuttamiskelpoinen.

Päätös
12.3.2026
LVV-U/28782/2026
Julkinen

Poikkeuslupaa ei voida myöntää valkoposkihanhien kuoliaaksi ampumiseen, sillä Luken tutkimustulosten ja Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätöksen (2633/2023) mukaan ampumiselle vaihtoehdoisen karkotuskeinon, paukkupatruunan, käyttö on toimiva karkotuskeino ja muu tyydyttävä ratkaisu valkoposkihanhien kuoliaaksi ampumiselle. Aiemmillä poikkeusluvilla myönnetyn kuoliaaksi ampumisen tavoitteena ei ole ollut valkoposkihanhien kannan säätely, vaan niiden pelottelu ja karkottaminen viljelmiltä.

Kuoliaaksi ampumisen tehokkuutta kurkien karkottamisessa ei ole vastaavalla tavalla tutkittu, mutta vahingoittamattomat menetelmät, esimerkiksi ilmalla täyttyvän scary man - pelotin, katsotaan kurjen tapauksessa muuksi tyydyttäväksi ratkaisuksi kuoliaaksi ampumiselle.

Tämänhetkisen käytettävissä olevan tiedon mukaan aktiivinen karkottaminen eri menetelmien yhdistelmällä (esim. lähestyminen, käsilaser, koirat, BirdAlert-karkotin, paukkupatruuna) on tehokasta ja vähentää lintujen laidunnusta pelloilla, mutta se vaatii organisoitua, päätoimista ja jatkuvaa karkottamista ja valvontaa suhteellisen rajatulla alueella auringonnoususta auringonlaskuun. Karkottaminen millä tahansa menetelmällä edellyttää toistoa.

Lajien suotuisa suojelutaso ja vaikutukset muihin luontoarvoihin

Lupaehtojen mukaisesti toteutettu häirintä ei heikennä valkoposkihanhen, kurjen ja tundrahanhen suotuisaa suojelutasoa. Luvalla ei sallita ko. lajien yksilöiden vahingoittamista tai tappamista.

Oikeuskäytännön mukaan häirintä on luonnonsuojelulaissa tarkoitettua tahallista häirintää, vaikka toiminnan varsinaisena tavoiteltuna tuloksena ei olisi häiritseminen (KHO:2022:37, KHO:2015:124). Valkoposkihanhien, kurkien ja tundrahanhien karkottamisesta aiheutuva häiriö muiden lajien pesintään ja muuttolevähämiseen on otettava huomioon ja arvioitava luonnonsuojelulain kieltämänä tahallisenä häirintänä, vaikka toimenpiteiden varsinaisena tavoitteena ei olisi häiritä muita lajeja.

Luke on tutkinut äänettömän- ja paukkupatruunakarkotuksen vaikutuksia pesimälinnustoon ja lepäileviin lintuihin. Pesimälinnuista tutkittiin kuovia ja tyyttöhyppää. Luken lausunnon mukaan karkotustoimenpiteet vaikuttavat positiivisesti tyyttöhyppien ja kuovien pesimämenestykseen. Karkottaminen voi vähentää petojen määrää sekä hanhien tallomisesta ja suojakasvillisuuden laiduntamisesta aiheutuvia pesätuhoja. Lausunnon mukaan vaikutus levähtävään linnustoon riippuu lajista ja etäisyydestä.

Hanhien kevätmuutto sijoittuu lintujen lisääntymisen onnistumisen kannalta kriittiseen ajankohtaan ja karkottaminen millä menetelmällä tahansa edellyttää toistoa. Kun otetaan huomioon kevätmuuton aikaisen levähdys- ja ruokailurauhan merkitys lintujen pesimämenestykseen, ja se, että pesinnän häiriintyminen voi olla mahdollista karkotusalueiden läheisyydessä pesivillä linnuilla, laaja-alaisesti toteutettavia ja vaikutuksiltaan vaikeasti rajattavia kovaan ääneen perustuvia karkotustoimia ei voida sallia keväällä. Karkotuksen vaikutuksista muihin linturyhmiin kuin peltokahlaajiin, kuten sorsiin,

Päätös
12.3.2026
LVV-U/28782/2026
Julkinen

ei ole tutkimustietoa. Kovaäänisen karkottamisen vaikutuksia ei tunneta vielä riittävästi, jotta muulle linnustolle aiheutuva häiriö alueella voitaisiin sulkea pois. Peltokahlaajien pesimämenestystä voi parantaa myös äänetön karkottaminen. Kurkien karkottaminen on tarpeen myös kesällä, mutta tällöinkään kovaäänistä karkottamista ei voida sallia muulle linnustolle aiheutuvan häiriön takia.

Hakemusalue sijoittuu tärkeille linnustoalueille ja hakijaa on kuultu niihin liittyen. Karkottaminen on sallittu MAALI- ja FINIBA-alueisiin kuuluvilla hakemusalueen peltolohkoilla, mutta näille linnustoalueille jää luvan mukaisista karkotustoimista huolimatta edelleen laajalti peltoja levähdysalueiksi. Karkottaminen on kielletty Mietoistenlahti Natura 2000-alueella (FI0200089 SPA) eikä luvan mukaisilla toimenpiteillä heikennetä alueen suojeluperusteena olevia luontoarvoja. Luonnonsuojelulain 35 § mukaista Natura-vaikutusten arviota tarvita.

Lupaehtojen perustelut

Lupa myönnetään vuoden 2028 syysmuuttoon asti voimassa olevana. Luonnonolot alueella eivät ole muuttumattomia ja kolmen vuoden jälkeen lupaehtoja voidaan tarvittaessa tarkastella uudelleen.

Karkottaminen on sallittua ajalla 15.3.–30.11., koska hanhia voi saapua alueelle jo maaliskuun aikana ja hakijan vastineen mukaan vahinkoja tapahtuu myös syksyisin. Syysmuuttokaudella kovaäänisten äänipelotteiden käytön saa aloittaa 10.8., jolloin alkaa sepelekyyhkyn ja merihanhiin metsästys tietyillä peltoalueilla.

Koska lintujen karkottaminen ja lentoajaminen lisää lintujen kokemaa stressiä ja ravinnon tarvetta, on turhan karkottamisen välttäminen yksi tapa pienentää satovahinkoja. Lisäksi valkoposkihanhiin, kurkien ja tundrahanhiin häiritseminen on sallittua ainoastaan niillä pelloilla, joilla ne aiheuttavat vakavaa vahinkoa viljelyksille.

8 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 34 §, 35 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY, lintudirektiivi), artiklat 1, 5, 9, 10, 13

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 55 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

9 Päätöksen voimaantulo

Lupa- ja valvontavirasto on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Lintujen kevätmuutto on alkamassa ja valkoposkihanhet, kurjet ja tundrahanhet voivat aiheuttaa

vakavan satovahingon hakemuksen kohteena olevilla pelloilla nopeasti parven laskeutuessa pellolle levähtämään ja laiduntamaan. Jotta vakavat satovahingot saataisiin torjuttua, tulee luvan mukaisiin toimenpiteisiin tarvittaessa voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

10 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

11 Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Maanpää-Pakkanen ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

12 Käsittelemä

316 €. Valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuodelle 2026 antaman asetuksen (1177/2025) mukaan asetuksen voimaan tullessa vireillä olevista asioista sekä maksamattomista suoritteista Lupa- ja valvontavirasto perii maksun esim. elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten suoritteiden maksuja koskevien säännösten mukaan. Maksu määräytyy siten valtioneuvoston elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 annetun asetuksen (794/2024) mukaan. Lasku toimitetaan erikseen.

Luvansaaja voi vaatia oikaisua päätöksestä perittävään maksuun. Oikaisuvaatimusohje on päätöksen liitteenä.

Liitteet

Liite 1. Lupa-alueen kasvulohkot

Liite 2. Kartta lupa-alueesta

Liite 3. Valitusosoitus

Liite 4. Oikaisuvaatimusohje

Tiedoksi

ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Luonnonvarakeskus
Lounais-Suomen poliisilaitos

Mynämäki
Masku
Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri
Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry. (TLY)
Tapiola Varsinais-Suomi–Satakunnan ry.
Natur och Miljö r.f.

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihte: 0295 254 000
kirjaamo@lv.fi | lv.fi

Liite 1. Lupa-alueen kasvulohkot

(A) Kasvulohkot, joilla karkottaminen on sallittu

Lohkot on lueteltu tilatunnuksittain kasvulohkonumeron mukaisessa suuruusjärjestyksessä (tilatunnus:kasvulohko):

490003681:4190006946A, 490003681:4190007047A, 490003681:4190046352A,
490003681:4190046453A, 490003681:4190046554A, 490003681:4190046655A,
490003681:4190046756A, 490003681:4190046857A, 490003681:4190047059A,
490003681:4190047160A, 490003681:4190063328A, 490003681:4190063429A,
490003681:4190075452A, 490003681:4190075553A, 490003681:4190093640A,
490003681:4190093741A, 490003681:4190096973A, 490003681:4190097074A,
490003681:4900001981A, 490003681:4900002082A, 490003681:4900002082B,
490003681:4900002082C, 490003681:4900011580A, 490003681:4900011681A,
490003681:4900024011A, 490003681:4900024112A, 490003681:4900043815A,
490003681:4900062508A, 490003681:4900070790A, 490003681:4900080995A,
490003681:4900125051A, 490003681:4900125152A, 490003681:4900165568A,
490003681:4900179110A, 490003681:4900179413A, 490003681:4900181029A,
490003681:4900181029B, 490003681:4900181938A, 490003681:4900184867A,
490003681:5030160120A

(B) Kasvulohkot, joilla karkottaminen on kielletty

Lohkot on lueteltu tilatunnuksittain kasvulohkonumeron mukaisessa suuruusjärjestyksessä (tilatunnus:kasvulohko):

490003681:4900060686A, 490003681:4900141017A, 490003681:4900161730A,
490003681:4900161831A, 490003681:4900182746A, 490003681:4900182847A,
490003681:4900188204A, 490003681:4900188305A, 490003681:4900188406A,
490003681:4900191234A, 490003681:4900191335A

Tämä asiakirja LVV-U/28782/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/28782/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Maanpää-Pakkanen Liisa 12.03.2026 12:49

Ratkaisija Aalto Tapio 12.03.2026 12:52